Jan Nordling

En intervju av Sofia Lindgren

27 februari 2008

Intervju 59

Från matematikmaskin till IT

Denna intervju har genomförts inom ramen för projektet Från matematikmaskin till IT som är ett samarbete mellan Avdelningen för teknik- och vetenskapshistoria vid KTH, Dataföreningen i Sverige och Tekniska museet finansierat av Riksbankens Jubileumsfond och Stiftelsen Marcus & Amalia Wallenbergs minnesfond. Originalinspelning och transkript finns tillgängliga på Tekniska museet i Stockholm. Intervjun bör refereras på följande sätt:

Jan Nordling, intervju från 2008 av Sofia Lindgren, Dataföreningen i Sverige.

Nyckelord: D21, Datacentralen i Göteborg, IBM 360/65, Kvantkemi, QZ, STUD, WEGEMATIC.

Abstract

This interview with Jan Nordling was conducted at Nordling's home in Sundsvall by Sofia Lindgren on 27 February 2008. It dealt with Nordling's studies in physics and mechanics at Uppsala University and where he in the late 1950s used a WEGEMATIC computer. Ten years of programming experience later, in 1968, Nordling became the head of Göteborgs Datacentral [the Computer Centre in Gothenburg] where an IBM 360/65 was situated as well as a D21 from the computer manufacturer Datasaab. The programming language used was mainly FORTRAN and most of the users were from Chalmers tekniska högskola, the Univeristy of Gothenburg and the School of Business Economy and Law in Gothenburg. Nordling mentioned how the Computer Centre in the beginning wanted to reach new groups of customers to use the centre. The interview also focused on the work with STUD that Nordling experienced as a well needed department concerning the work and the organisation of the Computer Centres. In the 1970s Nordling achieved a PhD, but mainly Nordling continued working in the industry and business world and as a consultant.

Informant: Jan Nordling
Intervjuare: Sofia Lindgren
Tid: 27 februari 2008
Plats: Sundsvall

Sofia Lindgren: Vi går tillbaka till, ja, från när du är född och din bakgrund och sådär. Vi kan börja där, du kan berätta vad dina föräldrar gjorde och sådana saker.

Jan Nordling: Ja min pappa blev yrkeslärare som det hette och från början var han verkstadsarbetare på Ströms Bruk som ligger norr om Hudiksvall. Men 1945, hade jag börjat i läroverket i Hudiksvall, det var ganska ovanligt att folk som var så långt från staden började i femåriga realskolan utan de började, eller de som började, började i fyraåriga, så jag var väl lite speciell. Jag åkte till skolan varje dag, jag tror startade klockan halv sju faktiskt, hemma, och så sedan åkte jag buss upp till Harmånger med järnvägsstationen och andra var ju mycket större än mig då förstås, jag tror åtminstone två eller kanske tre år var den som var näst yngst, alltså. Men det gick bra, de var snälla mot mig.

Sofia Lindgren: Hur gammal var du då ungefär?

Jan Nordling: Tio. Ja och sedan där var det två år i Hudiksvall och det var ju trevligt. Sedan så flyttade vi till Stockholm där min far då gick utbildningen och då blev det faktiskt bara drygt ett år och det var ett väldigt trevligt år. Vi bodde i Hägerstensåsen, det var väldigt nära det här, Ericssons huvudkontor på den tiden. Men sedan så fick min far ny tjänst i Jönköping så då flyttade vi dit, vi var inte så glada någon av oss att vi skulle flytta ifrån Stockholm, men så blev det. Och så sedan gick jag ut i skolan … Ja, jag kom då dit i början på fyr-femman som det hette. Det är alltså fyr-fem det betyder, ja det var den här, fjärde klass på femåriga. Det gick bra för mig, var faktiskt någon som frågade mig häromdagen och sade: ”Har du varit intresserad av att tävla i idrott?” Och då sade jag att det enda som jag tävlade i det var i skolbetyg och det var ganska roligt. Men det gick ganska bra. Det var ju en ganska stor skola, vi hade fyra parallella linjer som ledde till studentexamen och jag var ju då i den här, ja, vad skall jag säga, extremt matematiska delen. Vi hade två typer av matematik, vanlig matte och specmatte och så sedan så hade jag ju fysik och kemi och sedan var det inte mycket mer. Jo, och så kan jag ju berätta också jag hade ett intresse av språk också. Faktiskt begärde att jag skulle få läsa latin som extra ämne men det var bara jag som ville så det blev inget. Det var ju synd så jag fick ta biologi istället, så var det. Ja, det var ju inget speciellt, jag indikerade förut att jag inte var så intresserad av gymnastik, men det var ju lite roligt för ett år så tyckte jag att jag skulle gå på extra gymnastik, min pappa var ganska god vän med gymnastikläraren och sådär. Det var kanske bara en gång eller två. Jag fick AB i alla fall då och det tycker jag är ganska roligt. Så var det. Ja och min mamma hon hade tagit realexamen i Sandviken och min morfar var gymnasist i Gävle, de bodde i en ort som heter Åmots Bruk är två mil från Ockelbo, där prinsessan [kronprinsessan Victoria] har någon kille, tror jag. Du vet folk på den tiden, realexamen var ganska, ja, fint, så att säga, så när mamma levde på Ströms Bruk, det var nog inte så många damer som hade det. Kanske inga, jag vet inte. Sedan så, jag hade ju ganska goda betyg så jag kunde ha fått slippa militärtjänsten och istället hade jag fått fullgjort det vid FOA. Men jag var inte riktigt säker på vad jag ville bli, ja, ungefär men jag visste inte, jag trodde att jag skulle gå på KTH. Men jag var inte säker. Jag hade en känsla att det var bättre att komma till Uppsala och då så sade jag att jag ville inte ha något specialarrangemang utan jag ville göra lumpen på vanligt sätt. Och så blev det faktiskt, det var lite roligt för om jag skulle bara gått, som det brukade så skulle jag ha hamnat i Eksjö och det tycker jag inte är så hemskt, det lät inte sådär bra så då anmälde jag mig till re-

servofficer och det har jag aldrig ångrat, det blev nyttigt. Då så sökte jag mig till Solna, till S-1 som det hette på den tiden.

Sofia Lindgren: Jaha, var det S-1 som låg i Solna. Det ligger ju i Enköping nu.

Jan Nordling: Ja och dessemellan var det bara under många år i Uppsala. Men det var bra.

Sofia Lindgren: Sökte du dig dit av någon, valde du, fick du välja?

Jan Nordling: Ja, jag fick välja och det fanns inte så många sådana här signalregementen så att det var faktiskt bara i Boden där och det visade sig det var väldigt trevligt att göra lumpen i Stockholm det var ju bara en halv timme med spårvagn så var man ju mitt i staden och det var jättebra. Men jag skulle bara säga att det var lite, ja, en paradox för jag gjorde ju mitt bästa för att undvika Eksjö fast till slut så blev det, min hustru, hon kommer ifrån Eksjö faktiskt. Så det är lustigt, så kan det gå.

Sofia Lindgren: Blir inte som man har tänkt sig.

Jan Nordling: Nej, precis. Fortsätter med min hustru, hon var väldigt duktig i gymnastik och sådant där så det var lite kompensation för mig, så att säga, och hon gick som så småningom på GCI så hon har ju varit gymnastiklärare, så kan det också gå. Men vad var det jag skulle säga … Jo, det var liksom speciellt också att jag var ju student då i från Jönköping och min bästa kompis han läste juridik då i Uppsala, men jag hade fått för mig att jag ville tillhöra GH, alltså Gästrike-Hälsinge [Nation] och min fru hon kom från Sandviken och hon ville inte heller skylta att hon var från Eksjö så vi blev de två smålänningarna på Gästrike-Hälsinge Nation, lite små speciella grejor, så är det.

Sofia Lindgren: Och i Uppsala, då började du att läsa …?

Jan Nordling: Ja, jag var ganska, vad skall vi säga, ambitiös då också för jag, först så läste jag matte, det var ju huvudsaken. Och så läste jag mekanik, alltså teoretisk fysik, både och alltså. Så läste jag faktiskt astronomi också, så jag var ganska, ja, åtminstone så hade jag ambitioner i alla fall. Det gick ju bra också för när jag hade varit i Uppsala i drygt ett och ett halvt år då så fick jag min fil. kand., så det var bra.

Sofia Lindgren: Oj, då gick det ju väldigt bra.

Jan Nordling: Jag hade flytet, så att säga, det gick ju bra på matematiken, tentan, så jag blev uttagen till amanuens och assistent ganska snart. Men jag läste ju riktig fysik också och lite extra matematik, men jag spårade ju ur där, så att säga, för normalt skulle jag ju ha försökt att lissa i matematik men just då hade den första matematikmaskinen kommit som man sade då, till Uppsala. Det var 1957.

Sofia Lindgren: Vad var det för maskin?

Jan Nordling: WEGEMATIC, ALWAC hette den, har du hört talas om den? Det var ju inte så tokig men det är stor skillnad. Men då tänkte jag att det här är nog tidernas chans, jag skall försöka. Så jag tågade upp till chefen där som var laborator, P-O Löwdin och det gick bra så jag fick börja, ja, med detsamma i princip och då hade jag precis klarat av min fysik och då blev jag ju också fil. mag., som det hette. Jag var kvar på Matematikum året

efter, alltså -58–59, men jag började mer och mer att arbeta på den här kvantkemin. Sedan började min chef då, Löwdin på en speciell professur i Florida i Gainesville innan han var professor i Uppsala. Men han hade ju ett gott rykte, han hade en bra period på MIT och det räknades. Så då blev det en dubbelgrupp, det var Uppsala-gruppen och så var det den här Gainesville-gruppen. Och min, så att säga, chef som var chef på den här datorn han fick ett erbjudande att komma med till Amerika och jag fick då efterträda honom som chef för den här räknegruppen. Så det gick ganska fort, faktiskt, det var väl, ja, ett och ett halvt år, skulle jag tro, så blev jag chef för den där och det är ju väldigt svårt att försöka förklara hur enkel en sådan där maskin var nu men den var ju komplicerad på ett visst sätt för du vet det var sådana här elektronrör på den tiden och de hade en tendens att krångla. Jag kunde ju inte så mycket om det men man försökte ju i alla fall och då var det en firma i Stockholm som kom och fixade det så att, så var det. Ja, det var nog vid den tiden, det var -59, ja, det var ju mindre än ett år för jag träffade Löwdin i maj -58, så ett år efter. Det var en ganska så fantastisk ja, fantastisk, men det var intressant i alla fall, det var den första datakonferensen i Sverige. Och det var i Karlskrona av alla platser, nu är det ju inte så konstigt men då var det väldigt konstigt. Det var ju inget som tydde på det. Anledningen till det, det var att man ville skapa en svensk förening som kunde gå med i den här internationella gemenskapen som höll på att skapas för datorer som då inte hette datorer. Jag tror faktiskt det var Langefors som var svensk representant där. Det var roligt att ha varit med för det var liksom starten av det hela, kan man säga. Det tog sin tid men sedan har jag ju ägnat mycket tid åt både den här internationella föreningen och den svenska föreningen.

Sofia Lindgren: Och den svenska heter då?

Jan Nordling: Ja, den hette, på den tiden hette det Svenska Samfundet för Informationsbehandling

Sofia Lindgren: SSI.

Jan Nordling: Ja, du kan. Men det var faktiskt riktigt i tidsordning men det var intressant för du vet det var ju i huvudsak Stockholmsbor som ingick i den här föreningen men det fanns en där och [det] var Langefors och han var ju i Linköping och han var faktiskt ordförande och alla de andra i styrelsen var stockholmare. Men när Langefors skulle flytta till Stockholm så småningom, ja, det var ju -65 kanske, då hade jag flyttat till honom och då var jag faktiskt den som fick efterträda honom som Linköpings representant när han flyttade till Stockholm, det var ju lite roligt. Men nu gick jag förbi kanske lite.

Sofia Lindgren: Du talade om Florida.

Jan Nordling: Ja just det. Det gick ganska snabbt, det var då jag träffade Werner Schneider . Också han kom och hälsade på mig och sade att … du känner …?

Sofia Lindgren: Det är väl han som ja, vid Uppsalas [Datacentral]?

Jan Nordling: Ja just det. Ja, han har ju varit legendarisk men jag träffade honom, det var väl, ja, -60, skulle jag tro. Då hade de fått en dator också, vad det nu var, en IBM-typ i alla fall. På Fysikum alltså. Och han hade just kommit till Uppsala och han ville bekanta sig då och sedan har vi haft ganska mycket roligt ihop, sedan på slutet allra mest. Han är en av de få som hör av sig till mig ifrån professionen så att säga. Ja, jag blev chef för den här anläggningen i Uppsala -60, men -61 så flyttade vi till Florida.

Sofia Lindgren: Du hade något utbyte där då eller?

Jan Nordling: Ja, jag menar han som var chef för KvantKem, hette det, han hade varit i ett år i Uppsala och kom han tillbaka och jag kom till Gainesville då. Och du vet det var ju lite annat flyg på den tiden för du vet att jag tror det tog, ja, ungefär trettiofem timmar skulle jag tro. Men nu kan man ju ta sig runt världen men det var intressant för att vi skulle flyga billigt så det var Iceland Air och det var väl lite tufft för när vi, de kunde inte gå direkt till USA utan de gick ju via Island, och när vi skulle vara på väg till Island så var det en stormvarning så man visste inte om vi skulle kunna gå ned och det vete farao hur det hade gått.

Sofia Lindgren: Ja, jag tänkte det finns ju inte så många andra platser att välja på där uppe.

Jan Nordling: Nej, det gör det inte, de vände då och jag tror vi kom tillbaka till Stavanger så vi fyllde på bensin och sedan kunde vi passera Island och komma till New York på eftermiddagen. Ja det var nog mycket mer än ett dygn, i alla fall, men jag kanske överdrev lite .

Sofia Lindgren: Det kändes som det i alla fall.

Jan Nordling: Ja och, som sagt, det var lite spännande för den här lilla tjejen som vi hade då. Ja, sedan i Florida var jag ju faktiskt titeln Assistent Professor men där är det den lägsta, det var ungefär som en svensk docent, men det var väldigt bra. Den nytta jag gjorde där i Florida, ja, jag hade ju lite undervisning också förstås, men jag var sekreterare, tror jag, i en grupp som förberedde en ny dator till University of Florida. Då var det liksom ganska stora maskiner jämfört med den här lilla WEGEMATIC, jag tror den hette 709, ja, strunt samma. Men det var ju en IBM-maskin. Och du vet, de här IBM de var ju så listiga så att de realiserade ju maskinerna till universiteten så vi skulle vänja oss med IBM:s maskiner. Och jag tror vi fick den för tjugo procent av priset och det är ganska bra. Och det var ju ganska mycket pengar ändå på den tiden, det var det. Men det var ju inte min förtjänst men jag var delaktig i det och på sätt och vis var det mycket, det nyttigaste jag gjorde för University of Florida. Att jag hjälpte till med den där anskaffningen.

Sofia Lindgren: På vilket sätt?

Jan Nordling: Ja, det fanns ju många intressenter och det gäller ju att man avväger så att det blev bra för oss och för alla andra. Jag minns, en kompis som jag tror var ordförande, han tillhörde engineering, den avdelningen var ganska stor. Vi var både inblandade i kemi och fysik. Ja, jag har ju aldrig läst kemi själv utan det var ju bara fysik, och sedan så småningom så var det ju kemi. Men nu var det väldigt speciellt då, som jag sade, inriktat på det här med Schrödinger-ekvationen. Där var jag i nästan två år och det är ju ganska fantastisk förändring ifrån Uppsala till Florida, förstås.

Sofia Lindgren: Hur upplevde du skillnaderna? Eller likheterna kanske?

Jan Nordling: Om man tittar på det som var den väldigt stora skillnaden, det var det här med synen på negrer, det var ganska, rätt läskigt. De kunde ju inte läsa på universitetet, förstås, utan de var städare och man kunde inte förstå att det var så gammalmodigt fortfarande. Och vi hade ju sådana här vinterskolor, som de kallades, det var en konferens

och en kvalificerad kurs i kvantfysik eller kvantkemi, och det fanns personer från hela världen både Japan och Europa. Men sedan var det vissa, många förstås, från USA. Men det var åtminstone en jag kommer ihåg som var neger och då fick inte han bo med de andra och han hade ett speciellt hotell, alltså. Man har svårt att förstå att det var så, det är ju inte så hemskt länge sedan. Jag minns när vi började, vi bodde på ett motell och min fru skulle gå och tvätta för det var mycket, vi bodde ett par veckor och hon hade lite bekymmer för att det stod ”for whites only” då tänkte hon ”men är det för vittvätt, det går ju inte”, men det var inte så.

Sofia Lindgren: Det var inte det, nej.

Jan Nordling: Så är det, men nu är det ju mycket bättre, som väl är.

Sofia Lindgren: Ja, och tillbaka i Uppsala då?

Jan Nordling: Ja, och sedan då så hade ju min professor blivit professor. Så nu kunde jag, jag fick ju en lic.-examen där. Men de här som var före mig, de tog ju rätt så snabbt en fil. doktor också men ja, det där hade jag lite bekymmer för han, chefen, tyckte att jag borde försöka ”jag tycker att du skall ta en fil. doktor också du är så nära” sade han. Men jag tyckte jag hade bestämt mig då att jag skulle inte bli kvantkemist utan jag skulle bli sådan där datorfreak eller vad det heter, det var lite dåligt kanske, men när han var i Florida igen så besökte jag Langefors i Linköping det var i början av -64.

Sofia Lindgren: Det var inte i Lund?

Jan Nordling: Nej.

Sofia Lindgren: Nej det var Linköping, okej.

Jan Nordling: Ja, du vet det var, jag förstår att du tänker så. Men du vet, det fanns något som hette Datasaab.

Sofia Lindgren: Ja, nu är jag med. Jag tänkte …

Jan Nordling: Jag förstår, förnuftig kommentar. Men jag var faktiskt också lite intresserad av att försöka nå Carl-Erik Fröberg men de sa ”om du inte har erfarenhet av vintrarna i Skåne så är det inte så trevligt.” Ja, nu minns jag inte hur det kom sig, men min bedömning att om det var så att man skulle lära sig databehandling nu, när det blev aktuellt, så var Langefors den bästa och vända sig till och det är jag övertygad om. Jag flyttade dit på sommaren -64.

Sofia Lindgren: Till Linköping då.

Jan Nordling: Och det dröjde nog inte mer än ett år så var det klart att Langefors skulle bli den förste professorn i databehandling delad mellan KTH och Stockholms universitet och det var ju lite snopet för jag hade ju flyttat dit för Langefors skull. Men jag förstår ju sedan att han hade velat fylla upp med skapliga krafter, så att säga, som kunde ta över efter honom, jag tyckte inte det var så snyggt, men vi har haft väldigt bra relation.

Sofia Lindgren: Men hur kommer det sig att du till slut egentligen kom till Linköping, du hade alltså haft kontakt med Langefors tidigare?

Jan Nordling: Ja, fast då var det bara lite, så jag hade en träff med honom i Linköping och sade att jag ville börja.

Sofia Lindgren: Du sökte en, liksom, position där?

Jan Nordling: Ja, det fanns ju ingen, det var inte någon annons eller så.

Sofia Lindgren: Nej, utan det var att du var …?

Jan Nordling: Utan han anställde mig så som jag hade titeln matematiker på Saab, så blev det. Men det lustiga var att, för då hade Datasaab ju gjort den här första datorn D21 och jag jobbade med den. Men jag vet, såhär efteråt, så tror jag faktiskt det var för Saabs utveckling skull så var det kanske en favör att Langefors flyttade. När han hade flyttat så satte utvecklingen igång, så att säga, på datasidan. Då blev det massor, för svenska förhållanden så var det väldigt stor satsning med den här nya maskinen sedan som hette D21, D22 och det som var speciellt med den. Det var ett speciellt språk som hette ALGOL-GENIUS, har du hört talas om det? ALGOL var ju en väldigt viktig sak på den där tiden och ALGOL-GENIUS, jag vet inte hur mycket Langefors var pappa [till ALGOL-GENIUS] men jag skulle tro att han var åtminstone idémässig pappa, det var en väldigt fin variant av ALGOL. Från början så hade jag en ganska trevlig uppgift för jag blev en liten industrispion eller vad skall jag säga men det var för att vi skulle fånga upp de nya idéerna som hade med utnyttjande av datorer. Så jag kunde åka ganska flitigt till USA som ju var, där fanns de här idéerna. Och så kunde vi bygga upp så. Jag vet inte riktigt hur mycket, innan två år så hade jag en, ja, åtminstone var det en femton personer som jag hade under mig. Basprogramvaror brukar jag kalla det där. Och så hade vi faktiskt en del amerikanska konsulter också men det är lite jobbigt som att vi måste ju jobba på engelska även om vi var huvuddelen svenskar, men för att det skulle fungera med amerikanerna så måste vi ju arbeta på engelska. En sak som jag var lite stolt för, det var när jag hade varit på en sådan här, säg spionresa, till USA. Och då träffade jag faktiskt för första gången den här som du nämnde nu, den här Sandewall, och då var han ju väldigt ung. Ja, och han var på Berkeley tror jag, eller någon annanstans, Stanford.

Sofia Lindgren: Jag har för mig att han var på Stanford, men jag kan inte svära på det.

Jan Nordling: Jo, men jag tror det också, faktiskt. Ganska säkert. Han var väl där på ett eller två år skulle jag tro och då fick jag väl jag någon sorts kontakt med honom, men jag minns att när han kom hem sedan till Uppsala så bjöd ju vi in honom till Datasaab och ja, vi ville höra om hans idéer, så att säga och då minns jag att när vi var i Linköping så hade man börjat att prata om ett universitet och då minns jag att han hade en kamera och tog en bild av det här universitetet och det var långt innan, ja, det var något konkret så att säga. Jo, han bodde hemma hos oss [på besöket i Linköping]. Men det var faktiskt en liten grej till där som är ganska rolig för mig, när man började med den här akademiska utbildningen så var det i ganska liten skala där, det var i en utbyggnad precis bredvid gymnasiet. Och det fanns ju inte så mycket så att det här med högre examen där, så de ville att vi på Saab skulle hjälpa dem och det blev mycket, jag tror jag hade, ja, som sagt, jag var ju inte ledig mycket från Saab, vi hade mycket att göra där också så för att jag skulle kunna åtaga mig så var det i huvudsak ingick att på lördagar och söndagar.

Sofia Lindgren: Oj, det blev …

Jan Nordling: Och det blev lite tokigt för studenterna också förstås. Men det blev så i alla fall och jag säger såhär, jag har förstått efteråt att jag, den här nuvarande Flodström som, du vet vem han är?

Sofia Lindgren: Jag känner igen namnet men du får gärna berätta lite.

Jan Nordling: Jo, han är nu universitetskansler och han har varit rektor för KTH och rektor för Linköpings Universitet. Men i alla fall, på den tiden var han elev, bland annat hos mig, och det tycker jag är roligt, jag visste ju inte att det var han. Han har berättat det på senare tid, han var duktig det kommer jag ihåg. Jag tror det var i kvantmekanik eller något sådant där. Jaha, det var sådant här lite speciella där. Jo, nu kan vi komma till det centrala, så att säga, och det var när vi hade avklarat den här D22 så hade vi ju mycket idéer hur bra den här D23 skulle bli men det var ju ganska orimligt för om vi skulle ha kört vidare så måste det ju till många, många fler anställda. Och det blev ganska klart att det inte skulle gå att göra. Så då tyckte jag att det var liksom bra, liksom läge att flytta igen. Vilket min fru inte tyckte var så bra för hon tyckte det var bra i Linköping. Så vi flyttade till Göteborg, men där blev det också bra. Då hade vi ju tre barn på den tiden och det var intressant för, jo, det var det här jag missade, när vi kom hem från Florida i princip i årsskiftet -62, -63 så började jag köra på Stockholms stads datacentral.

Sofia Lindgren: Det var inte på BESK utan det var? Nej, det var? Jag fick för mig att QZ[1] kom lite senare, men jag blir osäker.

Jan Nordling: … Nej, nej. Nej du, du har nog rätt tror jag för att var hade jag fått mina program från att köra på Stockholms datacentral. Ja, jag är nog åtminstone fem år fel, skulle jag tro. Ja, så är det nog, ser du.

Sofia Lindgren: Men det var det du tänkte, det var ju …

Jan Nordling: Ja att jag hade varit kund på QZ då i de tidigaste åren, det var det.

Sofia Lindgren: Ja, ja, men okej, för det var ändå i början av [QZ] precis ja?

Jan Nordling: För när jag kom till Göteborg och var där på slutet av -68 eller mitt på året faktiskt, så existerade ju den här QZ där i alla fall ja. Och det var ju en ganska, tyckte jag, bra organisation det här med STUD som det hette. Och jag hade, eller vi, hade en fördel av den här situationen och det här är ganska väsentligt för de här ALGOL-fantasterna de kunde ju inte tänka sig en maskin utan ALGOL och IBM hade ju inte ALGOL utan där var FORTRAN. Och om jag inte minns fel så hade den här Statskontoret beställt en ganska stor maskin som hette 365 [IBM], tror jag den hette och det var meningen att den skulle gå till Lund. Först, så var QZ och så sedan var det Uppsala och så skulle den här tredje maskinen gå till Lund. Men de ville inte ha den, de nekade. Ingen IBM där inte, så då fick den gå till Göteborg och det var det som, ja, det var ju väldigt förmånligt för oss som var knutna till Göteborg och jag var inte första som hade den tjänsten.

Sofia Lindgren: Det var någon innan alltså?

Jan Nordling: Ja, ungefär ett år, tror jag. Kåre hette han, Kåre Larsson.

[1] QZ var i drift från och med 1967.

Sofia Lindgren: Kände du till honom sedan …?

Jan Nordling: Nej, inte egentligen, jag menar vi hade läst matematik tillsammans faktiskt men vi hade ingen direkt kontakt, nej. Han hade ingen anledning att rekommendera mig.

Sofia Lindgren: Nej, nej, okej utan du …

Jan Nordling: Nej, jag bara gjorde en ren ansökan, sökte.

Sofia Lindgren: Sökte, ja.

Jan Nordling: Och jag blev faktiskt ganska imponerad att de hade kommit igång så pass bra, alltså sådana här fysiker och sådana som jag. Jag trodde det var mest sådana som höll på med datorer på allvar så att säga, men det fanns ju ganska intressanta tillämpningar på helt andra områden. Jag tror det var den här Sture Allén, han hade något intressant om svenska och jag tror engelska också den här, Alvar Ellegård, han är död nu. Det var intressanta saker och det som framförallt var, för mig, det var ju Handelshögskolan i Göteborg. Det var en som hette Goldberg, professor, som var chef där och jag hade mycket glädje av dem för jag deltog i deras spel, så att säga. Och det var ju ganska modernt då, det var roligt och så hade jag en hel del kontakter med den här Institutionen för numerisk analys också, det var imponerande, tycker jag.

[Paus]

Sofia Lindgren: Vi var på datacentralen i Göteborg. Hur kunde, hur såg arbetet ut där då för din del. Vad var det som?

Jan Nordling: Ja det är en bra fråga, jag fick titta i den här [visar pappersdokument som rör Göteborgs datacentral], den där visar en del. Jag hade ju inte så mycket till, det var mer. Jag har ju slängt så mycket på senare år men här. Det är inte så, men det där visar det är två exempel.

Sofia Lindgren: Så det är en instruktionsmanual då för att använda datacentralen?

Jan Nordling: Och det här var en enkät angående databehandling.

Sofia Lindgren: Är det en enkät som ni gav ut till användarna? För att se vad de hade för behov, alltså?

Jan Nordling: Ja, så var det och det var det enda jag hade kvar. Ja, det är ingenting för dig men det ger en uppfattning.

Sofia Lindgren: Om verksamheten eller?

Jan Nordling: Ja just det. För även om det var somliga tillämpningar som jag blev imponerad av så var de ju i allmänhet ganska naiva, så att säga, första gången de använde datorer. Så att det var ju mycket frågan om att sälja in det där ut till nya användare.

Sofia Lindgren: Aha.

Jan Nordling: Ja det var ganska bra förutsättningar att sälja, för jag bad om pengar också, så att säga, så det fanns alltså en, ja, en tid då på datacentralen och de kunde ju få utnyttja det. Det var de här enskilda lärosätena som Chalmers och Göteborgs Universitet och Handelshögskolan och så, och de delade ut tider, så att säga.

Sofia Lindgren: De fick tider där de fick …?

Jan Nordling: Ja, alltså på, vad säger vi, tre timmar i månaden eller något sådant där.

Sofia Lindgren: Som de i sin tur fick fördela till sina [olika delar av verksamheten]?

Jan Nordling: Ja, just det och så sedan så kunde vi ju sälja även till alltså externa användare också. En grej som var ett litet bekymmer det var att de, som jag, hade börjat använda QZ och det var lite, det var inte trivialt att säga att de kunde gå över till den egna datacentralen, för man hade ju en del olikheter Så det var ju enklare för dem att fortsätta och köra på QZ.

Sofia Lindgren: Jaha, du menar att de stannade där som kunder istället?

Jan Nordling: Ja precis. Jag försökte sälja, att det var enklare att använda sin egen dator, alltså vår [dator] i Göteborg, men det var inte helt problemfritt.

Sofia Lindgren: Upplevde du alltså att det inte var så många som använde datacentralen?

Jan Nordling: Nej, nej, inte det, men jag tyckte att alla skulle. Så det var inget stort problem vad jag kommer ihåg, nej, det var inte så stort problem. För det var ju, som sagt, den här datorn hade ju varit i bruk ungefär ett år, tror jag, så det var långt i från fullt så att säga. Ja, jag kanske spårar in på det här lite fel, det var som sagt att man ville att de skulle vänja sig att använda sin egen dator. Men på det här viset … jag hade ju användning utav QZ själv från Uppsala och jag kan säga att det fungerade väldigt bra för man liksom körde ju varje dygn, vartannat kanske. Man skickade då in till den här datorn och det blev så småningom ännu enklare, men från början så skickade vi in från Uppsala per post så det gick ned ena dagen och kom tillbaka andra, och det blev faktiskt, det fungerade ganska bra. Men om man ville nyttja det här att man var i samma stad så kunde man ju göra flera körningar per dag så.

Sofia Lindgren: Ja, just det, mer effektivt.

Jan Nordling: Ja, precis. Och det där var ju något man ville försälja så att säga. Det var ganska mycket av, utbildning. Man måste ju utbilda folk då hur man kunde bruka den här datorn och det var ju också det här programmeringsspråk och sådana där saker. Vi hade ju också en annan liten, mindre dator och det var ju en sådan här Datasaab D21.

Sofia Lindgren: Ja, ni hade en D21 alltså.

Jan Nordling: Och det var inlemmat i den här organisationen. Nej, jag tyckte att det var ganska harmoniskt men det är väl kanske att det inte var så hemskt fullt på datorn, jag skulle tro det för det här med Chalmers, Universitetet och Handelshögskolan, jag tyckte inte det var något större problem för mig att försöka att få dem att de skulle samsas, så att säga. Och det var ju vissa, vad ska jag säga … Själva datorn, man har så mycket att

erbjuda i kapacitet. Men sådana här kompletterande grejor det kunde vi ju skaffa. Vi hade ju sådana här stansar, till exempel. Jag minns det var en grej vi hade och jag tyckte det gick så bra, och det var för jag övertalade de här användarna att de skulle köpa sådana där saker själva vid sidan av datorn, och jag tror jag hade träffat så som alla viktiga kunder, och de tyckte det där kan vi väl ta och kanske fråga någon om några 10 000 kronor i hyra per år, skulle jag tro, och det tyckte de ”det kan väl gå bra”. Men sedan så var de någon sådan här, en kille på Statskontoret tror jag att han var eller om det var på UHÄ, han sade: ”Det fick man inte göra, det är inte till för att användas på det sättet”.

Sofia Lindgren: Nej.

Jan Nordling: Men det primära var faktiskt för mig att det var inte att han var ett bekymmer, utan det väsentliga för mig var att de här kunderna var övertygade att de skulle stå för … Så jag tyckte faktiskt att det var mycket positivt, den här arbetssituationen i lärosätena. Ja, det här är trevligt att säga också, jag tyckte att det var en väldigt bra organisation, det här med STUD.

Sofia Lindgren: Vilka bitar var det som du tyckte gjorde det bra?

Jan Nordling: Ja, det finns ju en risk att det skulle bli kattrakande, så att säga, att ”vi vill ha det och det och det” … men i STUD var det ganska, det var sällan några utfall att ”vi vill ha det” och ”du får inte ha det”. Jag tror det var ju väldigt balanserade typer som utgjorde styrelsen. Det var …

Sofia Lindgren: Som var ordförande för …?

Jan Nordling: Ja, han var mycket bra också, men det var Svenonius och han var ju inte direkt involverad, han hade ju inget eget motiv, så att säga, utan han var bara ordförande och det tycker jag var väldigt bra faktiskt. Och sedan de här förvaltningscheferna, från Göteborg[2] var det, och i Uppsala var det Wickman och kände du den?

Sofia Lindgren: Ja, jag har hört talas, bara …

Jan Nordling: Han är död, och en kille som hette Hammar som var i Lund och Mordell ifrån Umeå och så var det något, krigsrådet Andersson från FOA.[3]

Sofia Lindgren: Krigsråd?

Jan Nordling: Ja, det hette det. Känns ju väldigt krigiskt på sätt och vis. Men jag tyckte den där gemensamma styrelsen[4], den tyckte jag fungerade väldigt bra.

Sofia Lindgren: Och det var under dina år där, skall vi se, det var -68?

Jan Nordling: Och -69–70.

Sofia Lindgren: Och till -70 som du var med där. Men efter 1970 där då, när du slutar på datacentralen, ganska snart sedan efter det så blir du utnämnd till universitetslektor för

[2] Syftar på Sven Ströberg. Tillägg från Jan Nordling 29 maj 2008.
[3] Professor Georg Lundgren var också delaktig. Tillägg från Jan Nordling 29 maj 2008.
[4] STUD, Styrelsen för universitetens datamaskincentraler.

ADB … Slutade du på Datacentralen för att du visste att du ville göra andra saker då eller?

Jan Nordling: Njae, det var en ganska speciell sak och det är väl, att det fanns två grejor. Jag visste ju att jag skulle kunna få bättre betalt av industrin och det var faktiskt lite känsligt för, ja, jag behöver inte krångla till det, men det var en kille som, han var väl faktiskt universitetskansler, skulle jag tro … Jo, såhär var det. Med mina kontakter med de bestämmande i Göteborg så hade vi kommit fram till att jag skulle försöka att få lite bättre lön än den lagstadgade, så att säga, och jag visste ju att både Kleist på QZ och Werner Schneider hade fått lite mer än den och det var ingen som opponerade sig. Men då blev den här, nu kommer jag inte ihåg vad han hette, men, han hade någon post inom lönebildningen i Sverige, hög post, och då sade han: ”Ja, nu har ni ju anställt honom så det går bra att använda sig av sådant där speciella löne [-lägen] om man skall värva någon ny men om man redan är anställd så går det inte såhär.” Och ja, den här byråchefen tyckte det var väldigt försmädligt för det var lite otur att den här killen kom in just då. Och då så sade vi att ja, då är det enda att du ser till att få ett erbjudande ifrån industrin så att det blir någon sådan här konkurrenssituation. Jag tror det var, jag är ganska övertygad att det var Ströberg själv som kom på det. Sedan så blev det så jag sökte den här tjänsten då som datachef för SCA[5].

Sofia Lindgren: Ja, just det.

Jan Nordling: Och det blev ju liksom andra löneförhållanden så det gick ju inte alls att matcha det med de här statliga pengarna och plus att jag tyckte det var ganska trevligt att få komma tillbaka till Norrland. Ibland har vi tyckt att det där var bra. Göteborg var ju en väldigt trevlig stad och vi hade ju gärna kunnat dröja där. Nej, ungarna började bli så stora så man ville inte, om vi skulle flytta så vore det bra om det kunde bli så snart som möjligt för den äldsta hon var ju tio år då. Och det här med skidåkning och sådant, vi har ju haft det väldigt bra på det viset. Ja, det blev bra. Men sedan var det faktiskt så att min chef, jourhavande styrelseledamot för Göteborg, Ströberg, som jag var väldigt förtjust i, han dog strax efter, faktiskt. Ja, det hade inte hjälpt att jag hade stannat.

Sofia Lindgren: Men ja, så då var du tillbaka norrut, helt enkelt?

Jan Nordling: Ja precis. Och sedan har jag ju faktiskt, jag tror det framgår utav det där papperet att jag var inblandad i den här Umeåregionens databehandling, jag var ju till och med ordförande, tror jag. Det här med QZ det var ju en ganska stor grej [tar fram en bok och visar].

Sofia Lindgren: Ja just det. Den där har jag ju tittat i förut, men det är först sedan, det här är väl -87 just, precis [QZ-utredningen, *Förslag till ny yttre organisation för Datorcentralen för högre utbildning och forskning i Stockholm (QZ): betänkande från QZ-utredningen* (Stockholm, 1987)]?

Jan Nordling: Ja, precis. Och det var ju, om vi säger, det här jag har pratat om det var ju på starten av datacentralerna och det här var ju finalen.

Sofia Lindgren: Finalen, ja, det är ett bra uttryck.

[5] SCA, Svenska Cellulosa AB.

Jan Nordling: Ja det blev helt andra förutsättningar så den enda som kunde fortsätta ganska obehindrat det var väl Werner Schneider, de andra gick. Ja, det är inte så mycket kvar, och jag vet ju hur det blev för dem heller så.

Sofia Lindgren: Du menar de som var verksamma i datacentralerna, var de tog vägen, efter [avvecklingen av Datacentraler]?

Jan Nordling: Ja, precis. De hade ju liksom sin tid speciellt över 70-talet och sedan blev det ganska dåligt, tror jag. Eller det blev ju helt andra möjligheter och det var ju så att jag var faktiskt också lite inblandad i det här med Mitthögskolan för, du vet, vi gjorde ju en, det blev Sundsvall-Härnösand som det hette, och Östersund de hör ihop. Och det var inte så lätt alla gånger. För det var två datacentralchefer, en för varje och då blev det faktiskt så att jag åtog mig att då vara chef för de båda så att säga, men det var ju …

Sofia Lindgren: Och vilken tid var det då?

Jan Nordling: Ja, det var väl -93–94. Ja, det var ju motsvarande situation för det som de här datacentralerna under … det var ju liksom utdelat till var och en som man kunde styra som man ville, så det kanske inte är relevant att nämna det överhuvudtaget.

Sofia Lindgren: Ja, vi har ju lite, det är ju fram till 1980 ungefär som vi, precis. Men då är du tillbaka i industrin där alltså, kan man säga?

Jan Nordling: Jag var tillbaks igen till 1970[6]. Och det var ju då som jag disputerade, 1974.

Sofia Lindgren: Ja, ja, okej. Och det är i Uppsala som du lägger upp?

Jan Nordling: Ja, och de där åren, det var mycket tillämpningar som jag körde på Uppsala datacentral och det var väl huvudsakligen, ja 1972 var jag i Amerika och då var det en massa, slutspurten för mig avhandling, åtminstone själva räknandet, men då var jag ju en ren användare, förstår du.

Sofia Lindgren: Ja, just det, ja, det måste ju ha varit något, då har du ju haft två roller. Eller vad man skall säga, du har ju upplevt datacentralerna på olika …?

Jan Nordling: Ja både i USA, och det var ju den här som jag var med om att skapa, så att säga, och sedan blev jag användare, så där det.

Sofia Lindgren: Och efter, när du har disputerat då, det är då som du blir lektor i Umeå?

Jan Nordling: Det är bara en formell utnämning. Jag tillträdde aldrig tjänsten som lektor.

Sofia Lindgren: Okej, jag tänkte ifall det var någonting som var kopplat till den här ekonom-, det startade ju i Umeå någon slags dataekonomiutbildning. Jag tänkte ifall du var kopplad på något vis, att det var i de trakterna?

Jan Nordling: Nej, det hade jag inget.

---

[6] Från och med 1970 började Nordling att arbeta på Svenska Cellulosa AB, där han arbetar fram till 1980. Under samma tid, 1974 blev han fil.dr i kvantkemi, Uppsala universitet.

Sofia Lindgren: Det var Axel Ruhe va?

Jan Nordling: Ja, just det. Det var något annat namn vet du, men Ruhe hade jag ju kontakt med. Många år senare var det en kille som hette Mats Glader, känner du inte till honom?

Sofia Lindgren: Nej, det gör jag inte.

Jan Nordling: Jag tror han är på Handelshögskolan faktiskt. Men jag har haft viss kontakt med de här nya stordatorerna i, det var väl i Skellefteå. Det var något samarbete med Umeå tror jag men nu kommer jag inte ihåg …

Sofia Lindgren: Att man startade [en datacentral i Skellefteå]?

Jan Nordling: Ja, att man utvigdade en. Det var någon drivande kommunalpolitiker i Skellefteå, Lorentz Andersson, men det har ju inget direkt med det här, med datacentralerna faktiskt.

Sofia Lindgren: Nej. Okej. Men om man då tittar, då har du ju, som sagt, haft erfarenhet av de olika datacentralerna också på det sättet? Genom att du har sett dem lite från olika håll.

Jan Nordling: Ja, det har jag. Ja det är sant. För den här, du hade den här [syftar på QZ-utredningen. *Förslag till ny yttre organisation för datorcentralen för högre utbildning och forskning i Stockholm (QZ)* (Stockholm, 1987)]?

Sofia Lindgren: Ja, precis, den har jag, men den SOU-rapporten går ju genom QZ såklart, det är ju en bra bakgrund.

Jan Nordling: Ja, precis det är ju ganska intressant, nej, men det var ju för sent, ja, det är det. Precis.

Sofia Lindgren: Men om vi bara går tillbaka då helt enkelt, långt tillbaka. För jag tänker på det här du berättade att du ganska tidigt, eller du beskrev ju när du gick i skolan när du var liten att du var ändå var inne på matematisk gren och de här bitarna, och så nämnde du att du var intresserad av KTH först men att det blev Uppsala och det här. Fanns det redan då, liksom, just ett teknikintresse, riktat åt det hållet, eller?

Jan Nordling: Nej, jag var ju väldigt okunnig om huruvida det var bättre på KTH eller Uppsala universitet. Det var intressant för jag hade en del kontakter med folk som hade gått på KTH och sedan fortsatte, och då tyckte jag att det här att … Nej, jag hade en känsla av att det var mer begränsat än Uppsala.

Sofia Lindgren: Var det på grund av strukturen, liksom att man läste, var det program eller var det hur var de uppbyggda?

Jan Nordling: Ja, det är det väl, jag var ju faktiskt tillfällig chef för den här dataenheten på, ja, det kanske står där [i cv:t] också, på KTH.

Sofia Lindgren: När var det då?

Jan Nordling: -87 eller något sådant, skulle jag tro. Så det visar ju på hur det blev efter, och som den där QZ-utredningen, det var som jag sade för sent. De hade redan formerat sig på KTH, exempelvis. Men min preferens för Uppsala jämfört med KTH, jag vet inte, det var kanske, ja jag tror själv att det är viss fördel att ha gått på en sådan här mer allmän akademisk utbildning. Men du är ju också ett exempel på att KTH har ju blivit mer all-täckande. Min misstanke att man blir mer begränsad på KTH än i de här stora, Uppsala och Lund, det är förgånget, det tror jag faktiskt.

Sofia Lindgren: Jag funderade lite ifall det var liksom när du fick det här teknikintresset, för jag tänker att KTH kanske i första anblick är just mer uttalat teknik. Så jag var bara nyfiken liksom vad du hade för … innan du ens började fundera att läsa sådär om du var verkligen inne på den här teknikbiten som sedan kom att bli, eller vad det var som gjorde att du …?

Jan Nordling: Ja, det är sant, men ja, det var ju det här, det var ju verkligen en nyhet med det här med datorer och det blev jag väldigt intresserad av. Men jag kan ju nämna också att när jag blev pensionär för snart drygt åtta och ett halvt år sedan, så det första jag ville var att reparera min kunskapslucka i latin.

Sofia Lindgren: Och det nämnde du också att det var ju tidigt.

Jan Nordling: Ja, ja precis och innan jag gick i pension så började jag på en ganska enkel utbildning men det var latin i alla fall, i Uppsala. Och jag hade tänkt jag kunde ta kanske tre år, och det blev fem faktiskt, och så sedan blev jag sjuk. Men det var roligt i alla fall.

Sofia Lindgren: Ja, men då är det ju matematiken då som har varit mer, det är det som är ingången egentligen för dig.

Jan Nordling: Jo det är helt klart det är så. Men den här erfarenheten med datorerna har ju varit väldigt fascinerande. Men datorerna nu är något helt annat så att nu, ja, jag tycker det har spårat iväg åt fel håll. Nej jag vet inte, men det är mest en utvikning av sådana här telefonapparater.

Sofia Lindgren: Kommunikation.

Jan Nordling: Ja, det är ju det. Och det är väl, ja, det är kanske helt rätt för det är ju kommunikation … Och två av mina tre barn ägnar sig åt det där, en är på Ericsson och en annan är på Televerket, ja, alltså han är ju konsult. och jag är fullt medveten att det har gått åt det hållet, men då tycker jag att latin kanske är lite roligare.

Sofia Lindgren: Men om man skall slå ihop det här lite så, vad tycker du att de alla de olika erfarenheterna du har här av de olika sakerna du har gjort inom det här området, är det något som har utmärkt sig mer än det andra eller så? Du har ju varit ganska blandad i och med att du har varit industrin också.

Jan Nordling: Jag kan ju säga att min bästa tid, tror jag, det var när jag var konsult, då var det ju ganska begränsade områden och det tyckte jag var väldigt roligt och det var ju organisation för databehandling i princip, så jag hade ju stora uppdrag för SPI och RFV.

Sofia Lindgren: Du gjorde olika uppdrag, alltså?

Jan Nordling: Ja, just det. Jag hade ganska stora uppdrag för stora [kunder] som DAFA och kommuntoppar också.

Sofia Lindgren: Är det något annat som du tvärtom känner sådär att det är projekt som har blivit av eller någonting?

Jan Nordling: Som jag borde ha gjort?

Sofia Lindgren: Som du borde ha gjort. Nej, men som du känner att det var något som du kanske trodde skulle ta plats som sedan inte tog plats på det sättet du hade trott. Något sådant som utmärker sig.

Jan Nordling: Som jag borde ha gjort. Njae … Det som var faktiskt kanske min skojigaste uppgift det var den här Allmänna försäkringen. … De här riksdagsmännen, de tyckte att det var för mycket av generaldirektörer och de bestämde och då var väl något gäng av riksdagsmän och det blev en liten fajt om vem som skulle bestämma. Och vi var ett gäng på fyra konsulter och jag tror jag blev sist kvar av dem, det var ett stimulerande uppdrag och det följdes ju upp av SPV och RFV.

Sofia Lindgren: Det kan vi lägga till sedan.

Jan Nordling: Jag får göra det. Ja det var mycket intressant, men nej, det är svårt att kunna föreställa sig något sådant som var bättre än det för det var, jag tyckte ju att det här att jag hade ju ganska mycket, så att säga, vanligt administrativt jobb, eller ja, chefsjobb, och jag tyckte det var ganska bra också men att få liksom den här sortens uppdrag [håller i SOU-rapporten] det tyckte jag var mycket bra.

Sofia Lindgren: Som QZ-utredningen, alltså? Och det var, då blev du tillfrågad?

Jan Nordling: Ja.

Sofia Lindgren: Var det någon som du kände som skulle vara ansvarig i den eller?

Jan Nordling: Nej. Jo, jag tror att det var en kompis till mig som var, du vet, det var ju Ulf Lundin som var ansvarig.

Sofia Lindgren: Ja, men är det något annat som du vill tillägga såhär, alltså du vet att det är bara att höra av dig till mig också sedan om det är någonting du kommer på och sådär för jag sätter ju ihop transkriptet så att det blir mer läsbart och det finns ju utrymme då ifall det är någonting du känner att du har missat som skulle ha fått vara med.

Jan Nordling. Ja, det vore bra. Ja, i varje fall så har det varit trevligt att träffa dig, det måste jag säga.

Sofia Lindgren: Ja, väldigt trevligt. Tack för pratstunden helt enkelt. Jag kanske skall passa på att säga att det är den 27 februari och vi är i Sundsvall hemma hos Jan Nordling. Ja, tack så mycket då.